

En wort soo weder jonck verlost van dit ghebreck
Ghij volgt den Arent naer, en hebt als een nieuw leven,
U jonckheyt is soo 't schijnt u wederom ghegheven,
(r) Coloss. Ghij hebt den (r) *ouden mensch teenemael uyt-gedaen*
3. v. 9. *Den nieuwen die naar Godt ghemaect is aenghedaen*
ephes
4. v. 24. Den beck van tijd'lijck goet die hebt ghij willen breken
Aen Christus, die men leest bij een rots verghelen,
Vliecht dan alsoo vernieuwt tot boven 't firmament
Daer u ziel vinden zal rust en contentement.
Soo wenschen u o Bruydt in dese uwe Feeste
U vrienden allegaer van minste tot de meeste,
Biedende veel gheluckx, bidden dat ghij somtijt
Hun oock in u Ghebedt bij Godt ghedachtigh zijt.

Jaer-schriften

ghY gheLYCK ChrIstVs segt, hebt 't beste Deel Verkoren
aLs ghY hebt aL Dat Is VerganCkeLYCk af-ghesWoren,
Wij WensChen Lieve brVYDT VYt een goet - WILLigh hert
Dat ghY gheLVCKIghLIICk In VWen roep Volhert

soo Wenscht Vo brUYt Veel gheLVCKX en eeVWighe saligheYT
VWen Liefsten broeder Joannes FRANCISCVs De Jonghe

Te Ghendt, bij Joannes De Drijver, Boeck - drucker wonende inde
Auburgh, inde Eeckel. 1685.

De oorsprong van den naam der Begijnen.

In Zuid-Nederland is de gebruikelijkste vorm van dien naam *begijn* of liever *begijntje*, in Noord-Nederland echter *bagijn*. Talrijke gissingen zijn over den oorsprong van den naam gemaakt.

Ik zal ze eerst hier opsommen.

Een paar onmogelijke :

a) gevormd met de beginlettergrepen van de namen van Koningin *BEatrix* en haar twee dochters *GHIselgundis* en *NAzarena* ;

b) gevormd van *beginnen*, als zich begeven in een *beginnend* kloosterleven ;

c) zooveel als *begevinne*, van Mnl. *hem begheven*, d. i. in een klooster gaan ;

d) zooveel als gebedenprevelaarster, kwezel, van *beggen* —prevelen.

Een paar waarschijnlijke :

a) van hun stichteres de H. Begga, dochter van Pipijn van Landen. Zij stierf in 698 ;

b) van hun stichter den Luikschen priester Lambert le Bègue, gestorven in 1188.

Beide worden door de geschiedenis tegengesproken. De *begijnen* dagteekenen eerst uit de 13e eeuw. De oudste vermeldingen van den naam — en dan nog in 't mannelijk — zijn van 1209, 1210, 1213.

Aan Pater J. van Mierlo S. J. komt de verdienste en de eer toe over het vraagstuk het volle licht te hebben laten schijnen. (Verslagen en Mededeelingen Kon. Vl. Academie 1925 en 1926). Hij is stoutweg den geschiedkundigen weg opgegaan. Reeds J. te Winkel, in een stuk over *begijn* (Noord en Zuid 1879), waarin hij de voorkeur schijnt te geven aan de onderstelling d)hiervoor, had met prophetischen blik geschreven : “ den geschiedkundigen weg... acht ik bij het onderzoek naar de afleiding van het woord den waren, en in elk geval veel zekerder dan den taalkundigen ...”

Pater van Mierlo bevindt dus dat in den beginne *beghinus* en *beghina* volkomen synoniem waren van *Albigensis* en dan verder in algemeenen zin *ketter*, *ketterin* beteekenden.

De *begijnen* werden overigens door de Kerkvergadering van Viennes veroordeeld, wat hun verdwijning tot gevolg gehad heeft, behalve in de Vlaamsche landen en in de Rijnlanden, waar zij intijds van hun rechtgeloovigheid bij den Paus hadden kunnen doen blijken.

Om nu van de historische identiteit van de twee woorden *beghinus* en *albigensis* over hun samenklank tot hun taalkundige identiteit te besluiten, was maar een stap. En de taalkunde kan daartegen geen bezwaren hebben.

1. De intervocalische *g* (ook *c, d, t*) valt wel in het Noordfransch weg, maar blijft in al de ander Romaansche talen.

2. Er zijn veel voorbeelden van woorden die met een klinker beginnende, hun eerste lettergreep verliezen, b. v. *boutique, bodega* uit *apotheca*, *bisschop* uit *episcopus*, *muts* uit *almutia*, *Boche* uit *Alboche* enz.

3. De suffixverwisseling komt in het Fransch, vooral in het argot, en dus in de volkstaal, veelvuldig voor: *épicemar(d)* nevens *épiciër*, *Alboche* over *Almoche* uit *Allemand* (-*mand* als suffix-*ment* opgevat). Dus (*Al*)*bigen(sis)* geeft *béguin, beghinus*, vr. *beghina*, met ander suffix *beghardi* (*beggaarden*, te Brugge *bogaarden*), *beguta, bigot*; ook Ofr. *Albigot* nevens *Albigois*.

Reeds B. Huydecoper (*Melis Stoke's Rijkroniek*, 1772, III, 449) schreef in een nota over het wegvallen van beginklanken: " En ik meen dat uit de historie zou kunnen bewezen worden dat de Begijnen in 't begin, zo wel mannen als vrouwen, zo genaamd zijn van de Albigensen. „

Ook Pater F. Callaey O. F. M. opperde, in een volzin, dezelfde vraag (*VI. Philologencongres, Gent, 1913*, en *Neerlandia Franciscana*, 1914).

Onafhankelijk van hen, ofschoon hun uitspraken hem bekend waren, is Pater van Mierlo tot zijn uitslagen gekomen.

Begijn is dus van een scheldwoord een eere naam geworden. Daarvan, ook van het omgekeerde, biedt de taal veel voorbeelden aan.

Dat de *H. Begga* en *Lambert Le Bégué* bij de begijnen betrokken zijn, is aan klankovereenkomst te wijten. Maar tegen de algemeene overlevering in moeten we doen opmerken dat *Lambert le Bégué* niet kan beteekenen *Lambert den Stotteraar*. Hij was immers een zeer welsprekend man. Overigens de Latijnsche volzin waarin de bijnaam *li Beges* voorkomt, is een latere inlassching. Wij kennen van hem geen anderen bijnaam dan *Lambertus Laereticus*, Lambert den Ketter. Zijn Waalschen bijnaam kennen we niet. Hij moet toch dezelfde beteekenis gehad hebben en kan dan *li béguin* geweest zijn. Heeft de inlassching gelijk, en is hij *li Beges*

(le bégue) geweest. dan hebben we hier een bijvorm van *béguin*, of een nom. *beges* nevens *béguin* als accus. beschouwd, en moet *Lambert le Bégue* beteekenen *Lambert den Ketter*. ✕

In Leuvensche Bijdragen 1928 heeft Prof. H. Logeman het vraagstuk in zijn heelen omvang behandeld. Ik heb hier anders niet willen doen dan de aandacht vestigen op het ongemeene belang voor geschiedenis en taalkunde van de merkwaardige studie van Pater J. Van Mierlo.

J. VERCOULLIE.

Een Lezing over de Folklore der Ambachten.

De hr J. Cornelissen, sekretaris van den Antwerpschen provincialen Dienst voor folkloristische Opzoekingen hield voor de leden van onzen bond op 23ⁿ Juni jl., in het Notarissenhuis, een belangrijke lezing over de Folklore der Ambachten.

Na er op gewezen te hebben, dat er geen gebrek is aan werken over den oorsprong, de inrichting en de ontwikkeling der ambachten, betoogde spreker, dat hun folkloristische geschiedenis in onze Vlaamsche gewesten totnogtoe weinig bestudeerd is geworden. Weliswaar liet in 1895 de Fransche folklorist, wijlen P. Sébillot, een reeks monografieën over de folklore der ambachten verschijnen onder den titel ; "*Légendes et Curiosités des métiers* „, maar wat onze gewesten betreft, is weinig daarin te vinden. (1)

Spreker gaf daarna een overzicht over hetgeen hij verzameld heeft op dit gebied, zich meer bepalend tot de humoristische zijde van het onderwerp. Hij handelde achter-eenvolgens over de wevers, de zeeldraaiers, de kler- en schoenmakers, de molenaars en bakkers, de scharenslijpers, de brouwers, de smeden, metselaars en timmerlieden, de voddenkruiers, vertinners, alle ambachten, die meer dan de

---

(1) De hr Cornelissen heeft in het tijdschrift *Eigen Volk*, 1e jg (1929); nr 1, blz 12; nr 3, blz 83; nr 4, blz 122 een bijdrage uitgegeven over dit onderwerp, o. a. over de wevers, kleermakers, molenaars, schoenmakers, scharenslijpers, voddenkruiers en vertinners.